

RR-3570 Seat No. _____
Second Year B. A. Examination
 April / May – 2003
Statistical Methods : Paper – IV

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

સૂચના : સાદા કેલ્ક્યુલેટર, લઘુગણકીય અને આંકડાશાસ્ત્રીય કોષ્ટકનો ઉપયોગ કરી શકાશે.

- ૧ (અ) સમજાવો : માંગની મૂલ્યસાપેક્ષતા, પુરવઠાની મૂલ્યસાપેક્ષતા. ૮
 (બ) માંગનો નિયમ $P = a\sqrt{x} + b$ છે. જો કિંમત 1 એકમ હોય તો માંગ ૧૨
 100 એકમ છે. જો માંગ 16 એકમ હોય તો કુલ આમદાની 112
 એકમ છે. તો a અને b ની કિંમતો શોધો. જો $P = 2$ હોય તો કુલ
 આમદાની શોધો.

અથવા

- ૧ (અ) સમજાવો : એક હથ્થું ઈજારો. ૮
 (બ) એક ગ્રાહકનું તુષ્ટિગુણ વિધેય $U = xy$ અને બજેટ સમીકરણ ૧૨
 $2x + 5y = 100$ છે. મહત્તમ તુષ્ટિગુણ મેળવો.
- ૨ (અ) ગુણવત્તામાં ચલન માટેનાં કારણો સમજાવો. ૮
 (બ) $\bar{X}$ અને R નકશાઓ દોરો. ($n = 4$ માટે $A_2 = 0.73$, $D_3 = 0$, ૧૨
 $D_4 = 2.28$)

સરેરાશ	33	40	52	35	24	45	48	38	33	36
વિસ્તાર	12	8	11	12	20	15	13	12	15	8

અથવા

- ૨ (અ) સમજાવો : સાનુક્રમનો સિદ્ધાંત. ૮
 (બ) 500 વસ્તુઓના નિદર્શમાં 10 દિવસ દરમિયાન ખામીવાળી વસ્તુઓ ૧૨
 અનુક્રમે 25, 35, 60, 5, 38, 42, 40, 10, 55 અને 30 મળે
 છે. P નકશો દોરો.
- ૩ (અ) સમજાવો : ગ્રાહકનું જોખમ અને ઉત્પાદકનું જોખમ. ૮
 (બ) એક નિદર્શન યોજના $(N, n, c) = (1000, 100, 1)$ માટે $AQL = 0.02$ ૧૨
 અને $LTPD = 0.05$ હોય તો ઉત્પાદકનું જોખમ અને ગ્રાહકનું જોખમ
 શોધો. $[e^{-2} = 0.1353, e^{-5} = 0.007]$

અથવા

- ૩ (અ) સમજાવો : AQL અને LTPD. ૮

- (બ) એક નિદર્શન યોજના (1000, 100, 3) યોજના માટે P' અને P_a નીચે મુજબ ૧૨ છે. AOQ વક્ર દોરો :

P'	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06
P_a	0.86	0.65	0.43	0.27	0.15

- ૪ (અ) સુરેખ આયોજન એટલે શું ? તેના ઉપયોગો લખો. ૮
 (બ) નીચેની સમસ્યાનો ઉકેલ શોધો : ૧૨
 $P = 4x + 6y$ મહત્તમ બનાવો કે જેથી
 $20x + 30y \leq 1050$
 $x + y \leq 40$ અને $x, y \geq 0$.

અથવા

- ૪ (અ) ટૂંકમાં સમજાવો : વિચરણનું પૃથક્કરણ. ૮
 (બ) એક અનાજની ત્રણ જાતો ચાર પ્લોટમાં વાવતાં થયેલી ઊપજ નીચે મુજબ છે : ૧૨

અનાજની જાત	પ્લોટ નંબર			
	1	2	3	4
a	3	5	8	6
b	8	10	9	7
c	8	6	5	3

આ માહિતી પરથી અનાજની ત્રણ જાતમાં ઉત્પાદનના તફાવતની સાર્થકતા તપાસો.

- ૫ (અ) સમજાવો : વાહનવ્યવહારની સમસ્યા. ૮
 (બ) નીચેની સમસ્યાનો ઉકેલ ન્યૂનતમ શ્રેણિકની રીતે મેળવો : ૧૨

	D_1	D_2	D_3	D_4	પુરવઠો
O_1	8	4	2	5	10
O_2	2	1	2	6	15
O_3	8	4	6	2	5
માંગ	10	6	8	6	30

અથવા

- ૫ (અ) સમજાવો : નિયુક્તિની સમસ્યા. ૮
 (બ) નીચેના કોષ્ટક માટે મહત્તમ નફા માટેની નિયુક્તિ આપો : ૧૨

વ્યક્તિ	કાર્ય		
	a	b	c
A	20	8	4
B	16	5	6
C	10	2	3

ENGLISH VERSION

Instruction : Use of simple calculator, logarithm and statistical table is permissible.

- 1 (a) Explain : 8
Elasticity of demand, Elasticity of supply.
- (b) Demand law is $P = a\sqrt{x} + b$. If price is 1 unit then 12
demand is 100 unit. If demand is 16 unit then total
revenue is 112 unit. Find the values of a and b . If
 $P = 2$ find total revenue.

OR

- 1 (a) Explain : Monopoly. 8
(b) A consumer's utility function is $U = xy$ and budget 12
equation is $2x + 5y = 100$. Find the maximum utility.
- 2 (a) Explain the causes for variation in quality control. 8
(b) Draw $\bar{X}$ and R charts. (for $n = 4$, $A_2 = 0.73$, $D_3 = 0$, 12
 $D_4 = 2.28$)

Average	33	40	52	35	24	45	48	38	33	36
Range	12	8	11	12	20	15	13	12	15	8

OR

- 2 (a) Explain : Theory of Runs. 8
(b) In the sample of 500, during 10 days the number 12
of defective items are found 25, 35, 60, 5, 38, 42,
40, 10, 55 and 30. Draw P chart.
- 3 (a) Explain : Consumer's risk and Producer's risk. 8
(b) For a S.S.P. $(N, n, c) = (1000, 100, 1)$. If $AQL = 0.02$ 12
and $LTPD = 0.05$ then find producer's risk and
consumer's risk. $[e^{-2} = 0.1353, e^{-5} = 0.007]$

OR

- 3 (a) Explain : AQL and LTPD. 8
(b) For a S.S.P. $(1000, 100, 3)$, P' and P_α are as 12
follows. Draw AOQ curve :

P'	0.02	0.03	0.04	0.05	0.06
P_α	0.86	0.65	0.43	0.27	0.15

- 4 (a) What is Linear programming ? Write its uses. 8
 (b) Solve the following problem : 12
 Maximize : $P = 4x + 6y$
 Subject to : $20x + 30y \leq 1050$
 $x + y \leq 40$ and $x, y \geq 0$.

OR

- 4 (a) Explain in short : Analysis of variance. 8
 (b) A particular gain of three types scouring in four different plots and its production are as follows : 12

Type of gain	Plot number			
	1	2	3	4
<i>a</i>	3	5	8	6
<i>b</i>	8	10	9	7
<i>c</i>	8	6	5	3

From the above data, test the gain of three types in different in production.

- 5 (a) Explain : Transporation problem. 8
 (b) Solve the following problem by minimum matrix method : 12

	D_1	D_2	D_3	D_4	Supply
O_1	8	4	2	5	10
O_2	2	1	2	6	15
O_3	8	4	6	2	5
Demand	10	6	8	6	30

OR

- 5 (a) Explain : Assignment problem. 8
 (b) Obtain assignment for maximum profit for the following : 12

Person	Work		
	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
<i>A</i>	20	8	4
<i>B</i>	16	5	6
<i>C</i>	10	2	3